

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia Autorów [...]. w W.
przeciwko K. z o.o. w W.
o zobowiązanie do udzielenia informacji i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 listopada 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
kasacyjnego do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanej od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 24 lipca 2018 r., uwzględniającego roszczenie informacyjne powoda.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwana wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jej zdaniem, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące zakresu przedmiotowego Aktu paryskiego Konwencji Berneńskiej

o ochronie dzieł literackich i artystycznych zawartej w Bernie 9 września 1886 r. (Dz.U. 1990, Nr 82, poz. 474, dalej - „Konwencja Berneńska”), uregulowanego w jej art. 1, i wyrażające się w pytaniu, czy z treści tego przepisu wynika, iż Konwencja Berneńska znajduje zastosowanie tylko do praw autorów do dzieł (czyli autorskich praw majątkowych), czy też znajduje ona zastosowanie także do roszczeń przyznanych twórcy ustawą, takich jak oderwane od autorskiego prawa majątkowego prawo do dodatkowego wynagrodzenia (tantiemowego) przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r., Nr 5, poz. 31, a obecnie z 2019 r., poz. 1231 ze zm.; dalej - „u.p.a.p.p.”) w tym w art. 70 ust. 2¹ pkt 4 u.p.a.p.p. Istotne znaczenie tego zagadnienia w sprawie ma polegać na tym, że wąska wykładnia art. 1 Konwencji Berneńskiej wyłączy roszczenia o dodatkowe wynagrodzenia przewidziane art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p., a tym samym roszczenia o udzielenie informacji w zakresie niezbędnym dla określenia wysokości tego wynagrodzenia z zakresu działania zasady asymilacji przewidzianej w art. 5 ust. 1 tej Konwencji na rzecz zagranicznych współtwórców utworów audiowizualnych, co przesądzi o braku legitymacji powoda w zakresie roszczenia informacyjnego odnośnie do filmów zagranicznych. Nie znajdzie również zastosowania w sprawie domniemanie legitymacji przewidziane w art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p.

Skarżąca dostrzegła również potrzebę wykładni przepisów prawnych dotyczących prawa do tantiemy ustawowej (art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p.) jako prawa podmiotowego odrębnego od autorskiego prawa majątkowego (art. 17 i 18 ust. 1 i 3 u.p.a.p.p.). W jej ocenie, wykładnia ta jest potrzebna do odpowiedzi na pytanie, czy w świetle przepisów art. 17, art. 18 i art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. prawo do wynagrodzenia dodatkowego (tantiemowego) przewidziane przepisem art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. (w tym art. 70 ust. 2¹ pkt. 4 u.p.a.p.p.) jest uprawnieniem wchodzącym w skład (będący elementem treści) bezwzględnego podmiotowego prawa autorskiego (autorskiego prawa majątkowego), a w wypadku odpowiedzi twierdzącej - czy stanowi ono autorskie prawo majątkowe w rozumieniu przepisów u.p.a.p.p., czy też jest odrębnym od prawa autorskiego (autorskiego prawa majątkowego) prawem podmiotowym określonej kategorii twórców o charakterze względnym (roszczeniem) o rozszerzonej skuteczności, powstającym w związku

z zaistnieniem zdarzenia opisanego w ustawie, polegającego na skorzystaniu przez użytkownika z utworu audiowizualnego na polu tantiemowym zdefiniowanym w art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. Zdaniem pozwanej, opowiedzenie się za odrębnością prawa do wynagrodzenia tantiemowego od bezwzględnego autorskiego prawa majątkowego - za czym się opowiada - ma znaczenie dla wykładni i stosowania art. 17, art. 18, art. 70 ust. 2 (2¹), art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. oraz art. 5 pkt 4 u.p.a.p.p. i art. 1 i 5 ust. 1 Konwencji Berneńskiej (zasada asymilacji, a w konsekwencji stosowanie art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. stanowiącego podstawę roszczenia informacyjnego jako roszczenia pomocniczego wobec roszczenia głównego o zapłatę tantiem).

W ocenie pozwanej wykładni wymaga też określenie relacji art. 105 ust. 1 i art. 70 ust. 3 w związku z art. 107 u.p.a.p.p. Zwróciła bowiem uwagę, że skutkiem zastosowania domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. jest ustalenie uprawnienia organizacji zbiorowego zarządzania w oznaczonym zakresie, a nie ustalenie statusu organizacji jako właściwej w rozumieniu art. 107 p.a.u.p.p. (jest to kluczowe dla stosowania art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p.), co stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2015 r., I CSK 159/14 (nie publ.), jednakże odmienne stanowisko zostało wyrażone w wyroku z dnia 20 grudnia 2017 r., I CSK 149/17 (nie publ.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło

w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika

z różnej wykładni przepisu (por. m.in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

Wywody skarżącej mające uzasadniać wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zmierzają w istocie do wykazania, że zasada asymilacji nie ma zastosowania do roszczeń, o których mowa w art. 70 ust. 2¹ (uprzednio art. 70 ust. 2) u.p.a.p.p., i dlatego powód nie może dochodzić roszczenia informacyjnego w odniesieniu do filmów zagranicznych (zagranicznych twórców oraz artystów wykonawców) jako roszczenia pomocniczego wobec tych roszczeń (art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p.), o czym przesądza także to, że nie ma statusu organizacji właściwej w rozumieniu art. 70 ust. 3 w związku z art. 107 p.a.u.p.p.

Wobec tego należy przypomnieć, że w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, iż zasada asymilacji dotyczy także roszczeń o wynagrodzenia przewidziane w art. 70 ust. 2¹ (uprzednio art. 70 ust. 2) u.p.a.p.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., I CSK 35/09, OSNC 2010, nr 3, poz. 47, z dnia 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12, OSNC-ZD 2014, Nr 4, poz. 62, z dnia 20 grudnia 2017 r., I CSK 149/17, nie publ. i z dnia 11 marca 2020 r., I CSK 573/18, nie publ.), co oznacza, że organizacja zbiorowego zarządzania („OZZ”) właściwa do dochodzenia roszczeń dotyczących filmów zagranicznych ma także na podstawie art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. legitymację do żądania udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2017 r., I CSK 147/17, nie publ.). Stosownie zaś do dominującego w judykaturze Sądu Najwyższego stanowiska, legitymację OZZ należy określić z zastosowaniem domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., a dopiero gdy inna OZZ rości sobie tytuł do tego samego utworu, tj. powołuje się wobec korzystającego na swój tytuł do tych samych praw - czego w sprawie nie ustalono - domniemanie to przestaje być rozstrzygające (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000, Nr 1, poz. 6,

z dnia 15 maja 2009 r., II CSK 701/08, nie publ., z dnia 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12, z dnia 17 września 2014 r., I CSK 621/13, nie publ., z dnia 9 listopada 2017 r., I CSK 51/17, nie publ., z dnia 20 grudnia 2017 r., I CSK 149/17 i z dnia 11 marca 2020 r., I CSK 573/18). Ponadto Sąd Najwyższy wyjaśnił już, że na etapie procesu informacyjnego do powinności OZZ należy wykazanie swego statusu prawnego oraz zakresu przedmiotowego zarządzania uprawniającego do dochodzenia wynagrodzenia z tytułu korzystania przez określony podmiot z utworu audiowizualnego. Nie mają zaś przesądzającego znaczenia dla rozstrzygnięcia rozważania dotyczące bezwzględnego czy też względnego charakteru roszczeń tantiemowych, które miałyby wykluczać te prawa z kręgu autorskiego prawa majątkowego (por. wyrok z dnia 11 marca 2020 r., I CSK 573/18; por. też wyrok z dnia 17 listopada 2016 r., I CSK 784/15 nie publ.).

Argumenty skarżącego nie są wystarczające, by uzasadnić potrzebę ponownego rozpatrzenia tych zagadnień przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.